

РІШЕННЯ

щодо присудження наукового ступеня доктора наук

Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук Д 14.052.01 Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження наукового ступеня доктора економічних наук **Іванкову Володимир Миколайовичу** на підставі прилюдного захисту докторської дисертації **«Методологія, організація та обліково-аналітичне забезпечення судово-економічної експертизи»** у вигляді дисертації (на правах рукопису) за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)

23 серпня 2024 року, протокол № 3

Іванков Володимир Миколайович, 1976 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2017 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Правознавство».

Наукові ступені і вчені звання: кандидат економічних наук з 2018 року.

Працює директором Незалежної науково-дослідної судово-експертної установи з 2022 р. по теперішній час.

Докторська дисертація виконана самостійно.

Рекомендовано до захисту 27 червня 2024 року.

Здобувач має 35 наукових публікацій з теми дисертації, з них 22 статті у наукових фахових виданнях (з них 3 статті категорії А та 19 статей категорії Б), 13 матеріалів та тез конференцій.

Опоненти:

ЛЯХОВИЧ Галина Іванівна, доктор економічних наук (08.00.09 – 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності), професор (по кафедрі управління та адміністрування), Західноукраїнський національний університет, директор Івано-Франківського навчально-наукового інституту менеджменту надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Автор проводить дослідження теоретичних засад судово-економічної експертизи в частині методів, однак результати такого дослідження лише констатують певні теоретичні елементи, не зосереджуючись на виявленні переваг того чи іншого методу на рівні практичного його застосування (С.72-81 дисертації).

2. Погоджуючись з позицією автора щодо необхідності посилення обліково-аналітичного забезпечення судової експертизи в сфері публічних коштів, не підтримуємо наукові рішення автора щодо їх класифікації для цих

цілей (С. 132- 156). На нашу думку таке групування не буде мати життєздатність для заявлених цілей судової експертизи через відсутність практичних запитів за окремими об'єктами, такими як статутний капітал Національного банку України або кошти, залучені Національним банком України для формування міжнародних резервів. Разом з тим реалізація такої ідеї можлива в сфері фінансів або права.

3. Наукова оцінка принципів здійснення судової експертизи, проведена у дисертації (п.1.2) не корелює із тлумаченням сутності принципів, запропонованих автором в контексті формування мультидисциплінарного підґрунтя їх складу для судово-економічної експертизи (принципами співставності, відповідності, доцільності, суттєвості, результативності). Автором надано лише загальні пояснення щодо переліку принципів та їх взаємозв'язку з судово-економічною експертизою, що викликає невпевненість щодо однозначності результатів дослідження з даного елементу теорії судової експертизи.

4. Запропонована модель кваліфікаційних характеристик спеціальних знань судового економічного експерта (рис. 4.1. розділу 4 дисертації), доповнена такими якостями судових експертів, як здатність витримувати тиск, професійна стійкість відстоювати власні обґрунтовані висновки, не пояснює пріоритетність вибору саме цих якостей та їх формування у особи – судового експерта. На рівні визначених у даній моделі елементів це питання не вирішується, а лише констатується. Доцільно, на нашу думку, було б відокремити ці якості судових експертів за приведеними у тексті дисертації формами їх отримання (С. 240-244 дисертації), зацентрувавши увагу на особливостях їх реалізації в ході етапів проведення судової експертизи.

5. Додаткової уваги потребує обґрунтування запропонованих критеріїв оцінки щодо обов'язковості в оновленні експертних методик та періодичність їх виконання у п. 2.2 дисертації (табл. 2.4).

6. Ознайомившись із висновками щодо необхідності удосконалення стандартів вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» в частині відображення судової економічної експертизи, вважаємо за доречне доопрацювати пропозиції за елементами предметного опису навчання, таких як цілі, методи, методики та технології в розрізі різних рівнів освіти, у т.ч. в складі переліку компетентностей фахівця.

ЮХИМЕНКО-НАЗРУК Ірина Анатоліївна, доктор економічних наук (08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності), професор (по кафедрі менеджменту), Рівненський державний гуманітарний університет, декан факультету надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Запропонована теорія судово-економічної експертизи, яка поєднує гіпотетичні припущення бухгалтерських та небухгалтерських рішень, висунута автором з метою з'ясування властивостей і причин досліджуваного об'єкту дисертації (стор. 78-81), являючись новим вирішенням проблеми визначення шляхів стратегічного розвитку судово-економічної експертизи, потребує, на нашу думку, уточнення в частині експериментальних обґрунтувань та деталізованого опису її дії щодо кожної з представленої гіпотези, з окремим визначенням її впливу.

2. Актуальна наукова розробка автора дисертації в частині аналітичних методів судово-економічної експертизи, запропонованих у взаємозв'язку з конкретними згрупованими за однорідною природою електронними об'єктами діджиталізованого облікового середовища (стор. 123-139), представляє наукову цінність в теоретичній площині, однак потребує додаткових доопрацювань стосовно їх практичної реалізації як з боку методичних пропозицій, так і організаційних заходів впровадження.

3. Представлені у третьому розділі дисертації розробки обліково-методичного забезпечення відображення дебіторської заборгованості, заробітної плати та фінансових результатів розпорядників коштів державного та місцевих бюджетів відповідно до НП(С)БОДС є не стільки науковим, скільки практичним доробком автора в сфері інформаційного забезпечення виконання судово-економічної експертизи установ державного сектора економіки. Разом з тим пропозиції щодо контрольних точок експертного дослідження процесу облікового відображення формування фінансового результату бюджетної установи складає суттєвий науковий доробок методичного забезпечення експертизи (стор. 218-225), однак тут не вистачає теоретичної аргументації та загальної схеми опису процедур судової експертизи з використання такої методики.

4. Поглиблені у дисертації дефініції «спеціальні знання судової експертизи» та «спеціальні знання судової економічної експертизи» (стор. 230-255) розмежовані науковим підходом та правовими нормами, які його регулюють. Проте пропозиція щодо трактування спеціальних економічних знань, представлена автором у табл. 4.2. «Спеціальні знання за видами економічних знань» (стор. 247-248) надають доволі загальне уявлення щодо галузевої специфіки спеціальних знань з економіки, порівняно з представленим в роботі викладенням змістовного наповнення дефініції «спеціальні знання судової експертизи». Вважаємо доцільним деталізувати напрямки спеціальних знань судової економічної експертизи, ув'язуючи їх з представленими автором розробками освітніх потреб підготовки фахівців в цій сфері.

5. За текстом дисертації використання термінів «судова експертиза» і «судово-економічна експертиза» поєднуються, в окремих місцях замінюючи один одного без додаткових уточнень призначення їх використання. Доцільно було б розмежувати наукові напрацювання автора, відокремивши їх в тій частині судової експертизи, яка спрямована на поглиблення теоретико-методичної складової саме судово-економічної експертизи. Наприклад, пропозиції автора щодо удосконалення теоретичної конструкції експертної методики та її обліково-аналітичного забезпечення (табл. 2.2, стор. 103) представляє обґрунтовану новизну як з точки зору судової експертизи, так і її підвиду – судово-економічної експертизи, що слід було б зазначити під час формулювання наукової новизни.

ШАЛІМОВА Наталія Станіславівна, доктор економічних наук (08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності), професор (по кафедрі аудиту та оподаткування), Центральноукраїнський національний технічний університет, декан економічного факультету надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Зважаючи на існування Порядку атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз та Реєстру методик проведення судових експертиз, в якому на даний час зареєстровано 108 методик за групою 11 «Економічна експертиза», недостатньо чіткою залишилися позиція автора щодо необхідності подальшої стандартизації судової економічної експертизи та розробки відповідних стандартів щодо її проведення. Автором дається аналіз в параграфі 1.2 необхідності та недоліків існування стандартів для професійних діяльностей (стор.66), до положень наукової новизни віднесено необхідність «запровадження стандартизованих норм щодо змісту експертного висновку та уніфікації процесів його складання» (стор. 34) та «стандартизації експертних процедур цифрових об'єктів» (стор. 30), але остаточного висновку щодо стандартизації в цілому судової економічної експертизи автор не робить. Зважаючи на авторське доповнення принципів експертизи, детальний аналіз методик, логічним були б розробки в сфері стандартизації економічної експертизи.

2. В третьому розділі дисертації (стор. 143-227) автор досліджує об'єкти, притаманні органами державного сектору. Разом з тим, автором не представлено обґрунтування вибору саме цих об'єктів для дослідження, оскільки сам вибір не повністю корелюється з результатами другого розділу, в якому автором досліджувалася необхідність перегляду методик судово-економічної експертизи, зокрема, з визначення собівартості оподаткування та легалізація (відмивання) доходів (стор. 116-117, додаток В).

3. В четвертому розділі роботи автором представлено результати

дослідження розвитку освіти з судової бухгалтерської експертизи в США за кількісними параметрами емпіричних досліджень (стор. 267). Враховуючи, що автором пропонуються напрямки удосконалення освіти в галузі судово-бухгалтерської експертизи в Україні, необхідно було б провести подібний аналіз врахування питань економічної експертизи при проектуванні та реалізації освітніх програм, зокрема з підготовки фахівців у сфері обліку, аудиту, контролю та оподаткування в Україні.

4. Проведене автором опитування випадкової вибірки зі 150 практикуючих судово-економічних експертів, аудиторів, внутрішніх аудиторів та науковців базується на «методології, яка була застосована в аналогічному дослідженні, проведеному в США серед випадкової вибірки практиків з судової економічної експертизи, бухгалтерів, аудиторів та науковців, які викладають дисципліни з бухгалтерського обліку, аудиту, фінансового контролю в університетах країни» (стор.269). Доцільно було б розширити ці групи суб'єктами, які безпосередньо зацікавлені в результатах роботи експерта: судові, правоохоронні органи, суб'єкти господарювання тощо, що дозволило б поглибити результати аналізу.

5. Відносно предмету судово-економічної експертизи автором декларується дві позиції наукової новизни: вперше (запропоновано концептуальну модель розуміння сутності предмету судово-економічної експертизи, стор. 30) та набули подальшого розвитку (визначення предмету судово-економічної експертизи, стор. 34), які відрізняються за трактуванням предмету, акцентами у його визначенні. Доцільно було б дані позиції наукової новизни об'єднати в одну.

На докторську дисертацію та реферат надійшли відгуки:

1. Національна академія статистики, обліку та аудиту, за підписом доктора економічних наук, професора Шульги С.В. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– запропонована модель виявлення шахрайства, визначена в якості наукової новизни, не розмежовує підходів, що вже сформувались в зарубіжній та вітчизняній практиці запобігання та протидії шахрайства. Наведені результати щодо систематизації спеціальних економічних знань, необхідних в процесі виконання судово-економічної експертизи оборонної галузі країни, актуалізованої за видами втрат внаслідок військової агресії РФ, не відображають сутність такої пропозиції або принаймні принцип, за яким така систематизація виконувалась (с. 23).

2. Львівський національний університет імені Івана Франка, кафедра облікових технологій та оподаткування, за підписом доктора економічних наук, професора Любченка А.М. Відгук позитивний. Є

зауваження. Зокрема:

– виклад окремих теоретичних дефініцій, зокрема таких як, «предмет судово-економічної експертизи, «спеціальні знання судово-економічного експерта» потребує, на нашу думку, додаткового обґрунтування та аргументації. Зважаючи на те, що автором вперше у вітчизняній науці сформульовано і теоретично обґрунтована теоретична основа у вигляді гіпотез бухгалтерських та небухгалтерських рішень, слід було б докладніше спинитися на її впливові на стратегічний розвиток судово-економічної експертизи.

3. Вінницький національний аграрний університет, Навчально-науковий інститут економіки та управління, за підписом доктора економічних наук, професора Здирко Н.Г. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– зважаючи на те, що автором розроблено порядок формування обліково-інформаційного забезпечення судово-економічної експертизи об'єктів публічного сектору (стор.21), слід було б докладніше зупинитися на особливостях використання таких напрацювань при розробці відповідних експертних методик;

– дискусійним є висновок автора щодо цілей використання моделі шахрайства в частині можливості її використання для запобігання шахрайству (стор. 34).

4. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, факультет обліку та податкового менеджменту, за підписом доктора економічних наук, професора Бондаря М.І. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– спираючись на вивчення зарубіжного досвіду судової бухгалтерії дисертант доходить обґрунтованого висновку щодо необхідності застосування аналітичних методів аудиту та бухгалтерської експертизи великих баз даних на предмет шахрайства (с. 19-20). Разом з тим в роботі, судячи з реферату, не висловлено позицію автора щодо потреби стандартизації судової експертизи в цілому, і судово-економічної експертизи зокрема. Зарубіжний досвід засвідчує позитивні наслідки впливу стандартизації на якість виконання завдань правоохоронної системи, поставлених перед судовим експертом.

– дискусійним є висновок автора щодо моделювання предмета судової економічної експертизи через систему методичних та організаційних заходів щодо складання експертного висновку, що, на нашу думку не виправдано розширює його визначення (с. 13 реферату).

5. Київський національний торговельно-економічний університет, кафедра фінансового аналізу та аудиту, за підписом доктора економічних наук, професора Назарової К.О. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– так, в частині розуміння сутності спеціальних знань судового економічного експерта запропонована модель, яку автор пропонує доповнити наявністю професійних ментальних здібностей (здатність витримувати тиск, професійна стійкість відстоювати власні обґрунтовані висновки) притаманних та/або розвинутих у відповідь на виклики професії (стор. 24 реферату). На нашу думку, потребує наведення підстав для такого представлення моделі спеціальних знань, а також уточнення, чи поширюється така модель на спеціальні знання всієї множини видів судової експертизи чи обмежується виключно судово-економічною експертизою.

6. Університет митної справи та фінансів, кафедра обліку, аудиту, аналізу і оподаткування, за підписом доктора економічних наук, професора Фесенка В. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– автор спирається у своїх висновках на проведене опитування науковців та фахівців, однак варто було б коротко дати пояснення, за якими параметрами вони були відібрані. Також пропозиції щодо доповнення в якості кваліфікаційних вимог судових експертів «критичного мислення та ментальних здібностей» (стор. 33) не мають пояснень форм і способів перевірки наявності та ступеня володіння такими ментальними здібностями фахівця, що ускладнюватиме процес атестації судового експерта.

У дискусії взяли участь члени докторської ради:

1. Легенчук С.Ф., д.е.н. (08.00.09). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо ідентифікації суб'єктів ІТ середовища для судово-економічного експертизи (табл. 3 реферату) та необхідності визначення ролі штучного інтелекту в експертній діяльності;

– щодо необхідності уточнення пререквізитів вивчення магістерської програми «Судово-економічна експертиза».

2. Почанов А.Ю., д.е.н. (08.00.08). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо необхідності розкриття методичного забезпечення використання штучного інтелекту в судово-експертній діяльності.

3. Гарафонова О.І., д.е.н. (08.00.04). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо повноти розкриття методів, прийомів, механізму реалізації інноваційної моделі судово-економічної експертизи шахрайства.

4. Чижевська Л.В., д.е.н. (08.00.09). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо доцільності дослідження ризиків в професії експерта та визначення рівня його професіоналізму і компетенції.

5. Лаговська О.А., д.е.н. (08.00.09). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо виділення ментальних здібностей експерта та необхідності уточнення механізмів їх ідентифікації;

– щодо необхідності в уточненні переліку дисциплін, вивчення яких передбачається в магістерській програмі «Судово-економічна експертиза».

6. Замула І.В., д.е.н. (08.00.08). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо удосконалення системи аналітичних методів судово-економічних досліджень та необхідності конкретизації методів, які можна впровадити в теорію і практику судово-економічної експертизи.

– щодо необхідності уточнення механізму вибору автором об'єктів дослідження;

– щодо удосконалення методичної основи розрахунку збитку від пошкодження та знищення майна внаслідок війни та доцільності використання зарубіжної практики та досвіду оцінки пошкодженого майна внаслідок війни.

7. Тарасюк Г.М., д.е.н. (08.00.04). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо необхідності в детальному розкритті суті інноваційної моделі судово-економічної експертизи шахрайства;

– щодо необхідності поєднання міжгалузевих інтегрованих програм різних спеціальностей для підсилення запропонованої автором магістерської програми.

8. Жиглей І.В., д.е.н. (08.00.09). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо можливості використання інформаційних технологій (штучного інтелекту) при проведенні судово-економічної експертизи;

– щодо запропонованої магістерської програми та необхідності посилення її міждисциплінарного характеру на різних напрямках підготовки спеціаліста;

– щодо необхідності запровадження підготовки фахівця після набуття практичного досвіду у відповідній сфері.

9. Остапчук Т.П., д.е.н. (08.00.04). Оцінка позитивна, без зауважень.

10. Олійник О.В., д.е.н. (08.00.08). Оцінка позитивна, без зауважень.

При проведенні таємного голосування виявилось, що із 16 членів докторської ради, які взяли участь у голосуванні (з них 6 докторів наук за профілем дисертації), проголосували:

«За» – 16 членів докторської ради,

«Проти» – немає членів докторської ради,
недійсних бюлетенів не було.

ВИСНОВОК

спеціалізованої вченої ради Д 14.052.01 в Державному університеті «Житомирська політехніка» щодо дисертації Іванкова Володимира Миколайовича на тему «Методологія, організація та обліково-аналітичне забезпечення судово-економічної експертизи», представленої на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)

На основі прилюдного захисту та аналізу дисертаційного дослідження Іванкова Володимира Миколайовича на тему «Методологія, організація та обліково-аналітичне забезпечення судово-економічної експертизи», виступів офіційних опонентів – доктора економічних наук, професора Ляхович Галини Іванівни, доктора економічних наук, професора Юхименко-Назарук Ірини Анатоліївни, доктора економічних наук, професора Шалімової Наталії Станіславівни.

УХВАЛИЛА:

Дисертація Іванкова Володимира Миколайовича на тему «Методологія, організація та обліково-аналітичне забезпечення судово-економічної експертизи» є актуальним науковим дослідженням, що містить раніше не захищені наукові положення та отримані здобувачем нові результати, які в сукупності розв'язують важливе наукове завдання, що полягає у розвитку теоретико-методологічних засад та організаційних положень судової економічної експертизи.

Дисертаційна робота є самостійною завершеною науковою роботою здобувача. Обраний напрям дослідження виконувався в рамках пріоритетних напрямів науково-дослідних робіт Державного університету «Житомирська політехніка», а саме за темою «Використання цифрових технологій в системі запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом для запобігання фінансуванню тероризму» (номер державної реєстрації 0122U200730). У межах теми автором проведені дослідження, пов'язані з розробкою методологічних і організаційних положень проведення економічних експертиз призначених по справах, пов'язаних з легалізацією (відмивання) доходів в умовах цифрових транзакцій та розроблено інструментарій аналітичних методів дослідження електронних об'єктів діджиталізованого середовища, що забезпечить системний підхід для дотримання точності та об'єктивності експертного висновку.

Найсуттєвіші наукові результати, які одержав здобувач особисто:

вперше:

– виокремлено сукупність теоретичних чинників стратегії розвитку судово-економічної експертизи, що обумовлені реалізацією двох типів гіпотетичних реалій: бухгалтерських рішень та небухгалтерських факторів, які завдають впливу на її стратегічні параметри;

– запропоновано модель судово-економічної експертизи шахрайства, яка включає процеси виявлення, розслідування, розкриття шахрайства для підтримки доказової бази досудового слідства та суду, охоплює процеси дослідження даних для визначення доказів щодо підозрюваної операції, збір відповідних даних з використанням наявного програмного забезпечення, придатного для аналізу, оцінку якості доказів, та представлення отриманої інформації у експертному висновку;

– визначено природу електронних об'єктів судово-економічної експертизи діджиталізованого облікового середовища, охарактеризованих за сімома групами (порушення збереженості даних і кібербезпека, цифрова криміналістика та електронні докази, блокчейн і криптовалюти, цифрові бухгалтерські та фінансові системи, відповідність нормативним вимогам і прийнятність цифрових доказів у суді, соціальна інженерія та фішингові атаки, інсайдерські погрози та неналежна електронна поведінка співробітників) з відповідними аналітичними методами їх розслідувань, що слугуватиме підґрунтям для стандартизації експертних процедур цифрових об'єктів і матиме вирішальний вплив на забезпечення узгодженості, надійності та прийнятності цифрових доказів у судовому процесі;

– запропоновано концептуальну модель розуміння сутності предмету судово-економічної експертизи, як формалізованого уявлення про нерозривно об'єднану сукупність елементів предметної області виявлення відхилень, ймовірних фальсифікацій, шахрайства в загальній канві компонентів організації і процесуальних дій судової експертизи, методики виконання експертизи за завданням слідчого або судді, виявлення речових доказів та інших матеріалів з метою встановлення фактичних даних та обставин, що мають значення для судового розгляду справи, з оформленням експертного висновку;

удосконалено:

– характеристику принципів судово-економічної експертизи шляхом формування мультидисциплінарного підґрунтя їх складу, яке, на відміну від нормативної лінії розвитку принципів (законодавчо затверджених), якої дотримуються більшість дослідників, передбачає *по-перше*, зв'язок між

показниками бухгалтерського обліку та обліковими оцінками (як бази експертного дослідження), *по-друге*, принципи «доброї практики» для судової експертизи, що забезпечують отримання інформації, якої потребує судочинство, *по-третє*, принципи структурування релевантної завданням слідчого органу чи суду інформації, щоби дійти висновків про об'єктивні доказові дані;

– теоретичну конструкцію експертної методики та її обліково-аналітичного забезпечення, де, на відміну від існуючих підходів виділені чотири підсистеми (теоретична, організаційна, методична та класифікаційна), які в сукупності відображають взаємодії компонентів кожної підсистеми для забезпечення складання об'єктивного та релевантного експертного висновку в рамках виконання завдань органу досудового розслідування, рішення суду та інших осіб;

– інструментарій оцінки зареєстрованих експертних методик за економічними спеціальностями, який містить алгоритм визначення потреби перегляду експертної методики, а саме моніторингу змін у законодавстві та нормативній базі, збору даних про практику застосування методик, вивчення впливу наукових та технічних досягнень, порівняння з міжнародною практикою, виявлення нових типів експертних завдань, об'єктів або їх модифікації, оцінку ефективності поточних методичних положень, що слугує обґрунтуванням рішення стосовно оновлення методичного забезпечення;

– систему аналітичних методів судово-економічних досліджень інформаційних систем і великих баз даних на основі структурування за еволюцією їх застосування за чотирма етапами, пов'язаними з ретроспективним аналізом впровадження цифрових технологій у економічне середовище, охарактеризовано стан та спосіб використання аналітичних методів, виділено п'ять груп аналітичних методів для дослідження цифрових баз даних: тестування, аналіз неконтрольованих наборів даних, аналіз перевірених наборів даних, регресивний аналіз, інші статистичні моделі, що в умовах ускладнення інформаційних технологій цифрових даних слугуватиме їх ідентифікації та поясненням електронних доказів для розуміння експертного висновку учасниками слідства та судового процесу;

– інструментарій судово-економічної експертизи публічних коштів шляхом ідентифікації їх різновидів на основі групування за класифікаційними ознаками: суб'єктом утворення, формою власності, видом майнових прав власника щодо коштів фонду як єдиного комплексу, належності до бюджетної системи, деталізації публічної мети функціонування, виду фінансових

ресурсів, сфери публічного інтересу, видом потреб суспільства, на забезпечення яких спрямовано ресурси фонду, територіальною ознакою, терміном функціонування, автономністю (самоврядністю) разом з детальними характеристиками кожного виду публічних коштів в якості предмету судово-економічної експертизи, що дозволить посилити якість та ефективність її організації;

– облікове забезпечення судово-економічної експертизи дебіторської заборгованості, заробітної плати працівників бюджетних установ, фінансових результатів установ державного сектору, в частині визначення експертних контрольних точок з урахуванням критерію визнання фінансових активів, зобов'язань, на основі декомпозиційного розмежування облікових процесів, їх документального оформлення та методики відображення за Національними стандартами бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС) операцій, що уможлиблює виконання завдань слідства та суду для дослідження доказів та обставин справи раціональним способом у оптимальний термін;

– концепцію спеціальних знань у контексті проведення судово-економічної експертизи, шляхом розробки моделі «Кваліфікаційні характеристики спеціальних знань судового економічного експерта», яка, на відміну від існуючих підходів, структурує спеціальні економічні знання: за блоком теоретичних знань галузей економічної науки, отриманих особою під час навчання та спеціальної підготовки для атестації судового економічного експерта (працівника державної або недержавної інституції); за професійними навичками з відповідного економічного напрямку (галузі); за професійними вміннями з відповідного економічного напрямку знань; за ментальними здібностями судово-економічного експерта, притаманних та/або розвинутих у відповідь на виклики професії; за професійним досвідом, як умовою компетентності, що забезпечить якість виконання судово-економічної експертизи;

– методичну основу розрахунку збитку від пошкодження та знищення майна внаслідок війни РФ проти України, яка, на відміну від існуючих методик ґрунтується на змодельованому мультидисциплінарному використанні методів бухгалтерського обліку, аудиту, судової експертизи та права, що поглиблює категорії оцінки вартості втрачених фінансових активів, майна, упущеної вигоди, втрат від неоплачених товарів, робіт і послуг, наданих та спожитих на тимчасово окупованих територіях та передбачає організаційний етап виконання, що підвищує точність і достовірність результатів судово-

економічної експертизи та підтримує прагнення до справедливості судового розгляду відшкодування завданих втрат;

– параметри результативності використання експертних висновків в судовому процесі, шляхом виокремлення факторів впливу на їх доказову цінність в розрізі трьох критеріїв: прийнятності експертного висновку, надійності свідчень судового експерта, взаємовідносин між експертом і відповідальними особами кримінального провадження, де виокремлено: використання документальної основи для оцінки доказів, об'єктивні вимірювання та розрахунки, використання баз даних, що репрезентують відповідну сукупність, використання моделей, тестування валідності та надійності системи судово-економічної експертизи за даними, що відображають сутність справи, яка розглядається.

Оцінка достовірності та обґрунтованості результатів дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження є теоретично обґрунтованими і достовірними. Достовірність одержаних наукових результатів дисертації забезпечується використанням комплексу загальнофілософських, загальнонаукових та спеціальних методів пізнання явищ і процесів у системі економічних наук, а саме: феноменологічний підхід дозволив розкрити уявлення про виконання судово-економічної експертизи як об'єктивно існуючого самостійного явища дослідження облікових даних за запитом слідства, суду або інших сторін, що використовується правовою системою; методи аналізу, синтезу та наукового абстрагування використано при дослідженні особливостей системи інституту судової експертизи; поняття та специфіки її різновидів; порядку виконання процедур судово-економічної експертизи під час дослідження об'єктів, визначених слідством чи судом, взаємодії представників правової системи та судово-експертних установ в ході виконання судової експертизи та представлення її результатів; синергетичний метод допоміг розкрити феномен виконання судово-економічної експертизи крізь призму її зародження, становлення та розвитку як процесу дослідження обліково-аналітичної інформації про факти ймовірних економічних злочинів для правової системи і як об'єкта світоглядного та наукового пізнання; системно-функціональний метод дозволив удосконалити критерії класифікації принципів виконання судово-економічної експертизи, а також охарактеризувати зміст категорії «спеціальні знання» та «спеціальні економічні знання» судового експерта, сформулювати компетенції судового експерта для їх реалізації під час підготовки фахівців за освітніми програмами закладів вищої освіти; соціологічний метод – отримати емпіричні дані при

анкетуванні, а також під час виконання дисертації використані спеціальні методи експертного дослідження в частині аналізу методик проведення судово-економічних експертиз.

Значення одержаних наукових результатів для теорії і практики полягає в тому, що вони в сукупності сприяють розвитку облікової науки, розкриваючи теоретико-методологічні засади судово-економічної експертизи та організаційні підходи експертної оцінки обліково-аналітичної інформації щодо економічних злочинів. Основні теоретичні та методологічні положення дослідження доведені до рівня конкретних розробок, придатних до використання суб'єктами судово-економічної експертизи, зокрема: Науково-дослідною судово-експертною установою, м. Київ; Експертно-криміналістичним центром судових експертиз, м. Київ; Експертно-криміналістичною установою, м. Одеса та ТОВ «ПМ ГРУП АКАДЕМІЯ».

Спеціалізована вчена рада рекомендує використовувати результати і висновки дисертаційного дослідження в діяльності:

- державних спеціалізованих установ, експертних установ комунальної форми власності та судових економічних експертів в частині освітньої підготовки фахівців з економічних галузей знань;
- науково-дослідних установ та організацій для продовження досліджень у визначених напрямках;
- вищих навчальних закладів, зокрема в навчальному процесі за освітніми програмами за спеціальністю «Облік і оподаткування» та при підготовці підручників і навчально-методичних посібників.

Спеціалізована вчена рада вважає, що дисертація Іванкова Володимира Миколайовича на тему «Методологія, організація та обліково-аналітичне забезпечення судово-економічної експертизи» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке в сукупності вирішує важливе наукове, що полягає у розвитку теоретико-методологічних засад та організаційних положень судової економічної експертизи, що має істотне значення для галузі науки «Економічні науки», відповідає вимогам п. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», а її автор – Іванков Володимир Миколайович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності).

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку докторська рада присуджує Іванкову Володимиру Миколайовичу науковий ступінь доктора економічних наук спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності).

Головуючий на засіданні
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 14.052.01

Оксана ОЛІЙНИК

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук

Олена ЛАГОВСЬКА

«23» серпня 2024 року